

Реферат
на кваліфікаційну (магістерську) роботу
**«Особливості подолання симптомів посттравматичного стресового розладу
в учасників бойових дій»**
магістрантки спеціальності 053 Психологія
Панченко Світлани Іванівни

Обсяг роботи – 191 с. **Кількість таблиць** – 10 табл. **Кількість рисунків** – 5 рис. **Список використаних джерел** – 78 найменувань, з них 25 – іноземною мовою.

Об'єкт дослідження – посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).

Предмет дослідження – особливості подолання симптомів посттравматичного стресового розладу в учасників бойових дій.

Мета дослідження – дослідити особливості прояву симптомів ПТСР в учасників бойових дій та розробити психологічні рекомендації для подолання виявлених симптомів.

Завдання дослідження: розкрити основні підходи до вивчення поняття «посттравматичний стресовий розлад» у зарубіжних та вітчизняних дослідженнях; охарактеризувати симптоми ПТСР в учасників бойових дій, їх часові рамки розвитку та критерії діагностики; проаналізувати стресогенні чинники бойової діяльності, що обумовлюють виникнення симптомів ПТСР в учасників бойових дій; дослідити особливості прояву симптомів ПТСР в учасників бойових дій та чинники, які впливають на рівень їх вираженості; розробити психологічні рекомендації для подолання симптомів ПТСР в учасників бойових дій.

Методи дослідження: теоретичні (теоретичний аналіз та синтез, систематизація, порівняння і узагальнення даних наукових джерел); емпіричні методи (спостереження, бесіда, анкетування, тестування, стандартизовані методики); методи обробки та інтерпретації даних (метод описової статистики, кількісні та якісні із застосуванням методів математичної статистики); вивчення та систематизація методів, засобів та прийомів психологічного навчання.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у визначенні наукових підходів до вивчення феномену посттравматичного стресового розладу; визначенні специфіки прояву симптомів ПТСР в учасників бойових дій та виокремленні системи чинників, які обумовлюють виникнення цього розладу.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що розроблені психологічні рекомендації можуть бути використані у практичній діяльності військових психологів, фахівців центрів психологічної реабілітації, медико-психологічних реабілітаційних центрів у заходах психологічного супроводу учасників бойових дій на етапі реінтеграції до мирного життя з метою подолання проявів симптомів ПТСР. Апробований у дослідженні методичний інструментарій може стати основою моніторингу психологічного стану військовослужбовців та виявлення осіб із підвищеним ризиком розвитку ПТСР.

Висновки. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) – це психічний розлад, що розвивається внаслідок переживання травматичних подій та характеризується специфічною симптоматикою: інтрузивними спогадами, уникненням тригерів, емоційним заціпенінням та підвищеною збудливістю. У ході емпіричного дослідження встановлено, що 67,5% учасників бойових дій демонструють ознаки психотравматизації різного ступеня вираженості, при цьому 32,5% мають клінічно значущі прояви ПТСР. Найбільш проблемними сферами виявилися дистрес і дезадаптація (42,5% респондентів) та симптоми уникнення (40%). Досліджено, що сімейний стан є важливим захисним фактором – серед одружених респондентів клінічно значущі прояви ПТСР спостерігаються у 25% випадків, тоді як серед неодружених – у 56,25%. Виявлено критичний період психологічної вразливості на 13–18 місяці служби з найвищою частотою проявів клінічних форм ПТСР. Встановлено пряму залежність між показником вираженості ПТСР та рівнем бойового стресу та ($r_s = 0,599$, $p < 0,01$). З метою подолання симптомів ПТСР в учасників бойових дій було розроблено тренінгову програму «Особливості подолання проявів симптомів ПТСР в учасників бойових дій на етапі реінтеграції», що включає 10 тематичних занять із застосуванням травмофокусованої когнітивно-поведінкової терапії, технік заземлення та стабілізації, методів регуляції нервової системи та розвитку ресурсного потенціалу особистості.

Ключові слова та словосполучення: посттравматичний стресовий розлад, учасники бойових дій, бойовий стрес, психологічна реабілітація, психотравматизація.